

rend is in de wetenschap het inzicht aanwezig dat men iets over het hoofd kan zien. Wordt zoiets vastgesteld, dan leidt dat weer tot correcties. Tewerkgaan overeenkomstig zulke methodieken leidt er toe dat men beter weet wat men wil, beter weet waarheen men gaat en wat men doet, omdat men meer licht heeft. Komt men op deze manier tot een betere beslissing? Zonder twijfel. Wetenschappelijke methoden van besluitvorming kunnen ertoe bijdragen dat alle aspecten, en dus ook lange-termijnaspecten van de beleidsvorming op tafel komen. Maar ook het gebruik van zulke methodieken kan niet voorkomen dat er onbewuste of onbekende factoren in het spel zijn. De analyse van systemen kan helpen bij het nemen van een beslissing, maar op een gegeven moment kunnen belangrijke elementen toch verborgen blijven.

D'Iribarne wijst op drie problemen:

1. het belang van onbewuste elementen in het beslissingsproces. De wetenschappelijke methodiek zelve kan essentiële elementen onderbelichten, met name de niet meetbare en niet kwantificeerbare elementen.
2. De achterstand van de menswetenschappen op de 'sagesse empirique', de ervaringswijsheid. De mens- en maatschappijwetenschappen bestaan uit een 'slecht samengevoegde mozaïek'. Economie, sociologie, politieke wetenschappen en psychologie vormen nog lang geen homogene wetenschappen. Soms gaan wetenschappelijke analyses daardoor voorbij aan de resultaten van andere wetenschappen. Op die manier kan juist het gebruik van de wetenschappelijke methodiek tot grote onkunde leiden.
3. Het impliciete gebruik van wetenschappelijke resultaten is nog gevaarlijker dan het expliciete gebruik ervan. Het kan leiden tot het toepassen van een model op een situatie die daarbij niet past (de Keynesiaanse analyse op de stagflatie bijvoorbeeld) of tot het verwaarlozen van alternatieve analyses (5).

Kortom, het is moeilijk aan een zeker pessimisme te ontkomen met betrekking tot wetenschappelijke methoden van besluitvorming. Vast staat dat, wat we ook doen, wij niet in staat zijn om de gezamenlijke repercussies vooral op langere termijn te kennen van wat we besluiten. Wij zitten onvermijdelijkerwijs in de mist. Het grote verschil tussen wetenschappelijke methodieken en politieke besluitvorming blijft de onmogelijkheid van het experiment. Men is verplicht te experimenteren 'in vivo' op basis van theorieën die niet ontwikkeld zijn met behulp van laboratoriumproeven, want voor de maatschappijwetenschappen is de maatschappij zelf het enige beschikbare laboratorium, maar als zodanig weinig systematisch geanalyseerd en gebruikt.

Altijd worden we weer teruggeworpen op de noodzaak snel corrigerend op te treden bij gebleken negatieve ervaringen. Er is in het overheidsbeleid vaak geen alternatief voor 'trial and error', maar 'trial and error' kan wel of niet met beheerst bestuur, kritische waarneming, analyse en terugkoppeling gepaard gaan, kortom